

Termiņi tiesvedībā un šķīrējtiesvedībā

Ilga Neretniece, Rīgas šķīrējtiesa, administratīvā direktore

Ar saistībām, kuru izpildei ir noteikts konkrēts termiņš, var sastapties ne vien ikdienas gaitās, bet arī darījumu vidē. Neievērojot darījuma partnera, valsts iestāžu vai citus noteiktos termiņus, var saskarties ar nepatīkamām sekām. Līdzīgi ir arī tiesvedībā – ja vieglprātīgi attiecas pret dokumentos norādītajiem datumiem, tad tiesvedības/šķīrējtiesvedības procesa gaitā tiek zaudēta iespēja pilnvērtīgi izmantot savas tiesības. Ar ko jārēķinās un kādos termiņos ir samērīgi un adekvāti iesniegt paskaidrojumus, lūgumus?

Vispārīgi par termiņu

Ar terminu “termiņš” ir saprotams laika posms (parasti datums), kad jābeidz vai kad beidzas kāda darbība, norise vai stāvoklis, vai līdz kura beigām tas īstenojas vai jāīsteno.

Saprātīgs tiesas/šķīrējtiesas procesa ilgums ir atkarīgs no lietas apstākļiem. Ja strīda puses iesniedz lūgumus, paskaidrojumus, veic komunikāciju, ievērojot tiesas/šķīrējtiesas noteiktos termiņus, tad strīds var tikt savlaicīgi atrisināts.

Būtiski ir izprast termiņa atskaites punktus (no nosūtīšanas/saņemšanas dienas), nozīmi vārdiem “līdz”, “ieskaitot”, kā arī pievērst uzmanību tam, ka “dienas” nenozīmē to pašu, ko “darba dienas”.

Termiņi, kas skaitāmi gados, mēnešos vai dienās, sākas nākamajā dienā pēc datuma vai notikuma, kas nosaka to sākumu. Savukārt termiņš, kas skaitāms stundās, sākas nākamajā stundā pēc notikuma, kas nosaka tā sākumu.

Termiņš, kas skaitāms gados, izbeidzas termiņa pēdējā gada attiecīgajā mēnesī un datumā. Termiņš, kas skaitāms mēnešos,

izbeidzas termiņa pēdējā mēneša attiecīgajā datumā. Ja mēnešos skaitāmais termiņš beidzas tādā mēnesī, kuram atbilstoša datuma nav, tas izbeidzas šī mēneša pēdējā dienā. Termiņš, kas noteikts līdz konkrētam datumam, izbeidzas šajā datumā.

Ja termiņa pēdējā diena ir sestdiena, svētdiena vai likumā noteikta svētku diena, par termiņa pēdējo dienu uzskatāma nākamā darba diena.

Tomēr nevajadzētu gaidīt līdz noteiktā termiņa beigām, jo saskaņā ar tiesu praksi, aplami aprēķinot termiņus, dokumentus var iesniegt novēloti un tiesa var atteikties tos pievienot lietas materiāliem.

Kā jau minēts, procesuālais termiņš, kas aprēķināms dienās, sākas nākamajā dienā pēc datuma vai notikuma, kas nosaka tā sākumu. Ja termiņu skaita dienās, tad attiecīgo dienu skaitu aprēķina no dienas, kas nosaka termiņa sākumu.

Termiņi, kas skaitāmi gados, mēnešos vai dienās, sākas nākamajā dienā pēc datuma vai notikuma, kas nosaka to sākumu. Savukārt termiņš, kas skaitāms stundās, sākas nākamajā stundā

Piemērs

Ja paziņojums par tiesvedības uzsākšanu nosūtīts 2024.gada 5.jūlijā un paziņojuma tekstā norādīts lūgums sniegt atsaukumi 15 dienu laikā no pieteikuma nosūtīšanas dienas, tas ir, līdz 2024.gada 22.jūlijam, saskaņā ar šo paziņojumu atsauksme iesniedzama līdz 2024.gada 20.jūlijam, kas ir 15 dienas pēc paziņojuma nosūtīšanas. Ņemot vērā, ka 2024.gada 20.jūlijs ir sestdiena, tad atsauksme iesniedzama ne vēlāk kā līdz 2024.gada 22.jūlijam.

Termiņa aprēķini

Vārdu salikums “no pieteikuma nosūtīšanas dienas” nozīmē termiņa atskaites punktu, kad sūtījums izsūtīts no pieprasītāja. Proti, ja tiesa/šķīrējtiesa izsūta dokumentu 2024.gada 5.jūlijā, tad

tā ir nosūtīšanas diena, un termiņa atskaite sākas no nākamās dienas, 6.jūlija.

Saskaņā ar latviešu valodas lietojumu (šis skaidrojums atrodams arī latviešu valodas vārdnīcā) prievārda “līdz” lietojums kopā ar datumu nozīmē, ka nākamais vārds norāda laika posmu beigu robežu, proti, datumu, līdz kuram veicamas darbības.

Piemērs

Ja atsauksme sniedzama līdz 2024.gada 22.jūlijam, tad atbilstoši latviešu valodas lietojumam tās iesniegšanas pēdējā diena ir 2024.gada 21.jūlijs.

Termins “ieskaitot”, lietojot to kopā ar datumu, nozīmē – iekļaujot šo datumu vai dienu.

Ar terminu “dienas” tiek saprasts dienu skaits, kurā tiek iekļautas arī brīvdienas un svētku dienas. Savukārt “darba dienas” nozīmē darba dienu skaitu. Aprēķinot termiņus, ir svarīgi ievērot šo norādi.

Piemērs

Ja dokuments izsniegts 2024.gada 5.jūlijā un atbilde jāsniedz 15 dienu laikā, tad tas nozīmē, ka atbilde iesniedzama līdz 20.jūlijam. Savukārt, ja atbilde jāsniedz 15 darba dienu laikā, tad tā iesniedzama līdz 26.jūlijam (21 diena).

Lai iekļautos termiņā, procesuālo darbību var izpildīt termiņa pēdējā dienā līdz pusnaktij (pulksten 24.00). Ja procesuālā darbība izpildāma tiesā/šķīrējtiesā, tad termiņš izbeidzas tajā stundā, kad tiesa beidz darbu. Ja dokumenti tiek sūtīti ar pasta starpniecību, tad tie uzskatāmi par nodotiem termiņā, ja sakaru iestādē tie nodoti termiņa pēdējā dienā līdz pulksten 24.00. Minētais attiecināms arī uz dokumentiem, kas tiek iesniegti, parakstot tos ar drošu elektronisko parakstu. Proti, šādā veidā parakstīts dokuments tiks uzskatīts par iesniegtu termiņā, ja tas uz

iestādes vai tiesas/šķīrējtiesas oficiālo e-pastu tiks nosūtīts līdz termiņa pēdējās dienas pulksten 24.00.

Ja termiņa pēdējā diena ir sestdiena, svētdiena vai likumā noteikta svētku diena, par termiņa pēdējo dienu uzskatāma nākamā darba diena

Pieteikuma saņemšanas diena

Vārdu salikums “no pieteikuma saņemšanas dienas” nozīmē termiņa atskaites punktu, kad adresāts ir saņēmis sūtījumu. Faktu par sūtījuma saņemšanu un datumu, kad tas saņemts, var noskaidrot pastā, sakaru iestādē, kas piegādājusi sūtījumu, vai ņemt vērā Paziņošanas likumā noteikto.

Saskaņā ar Paziņošanas likuma [8.panta](#) 3.daļu dokuments, kas paziņots kā ierakstīts pasta sūtījums, uzskatāms par paziņotu septītajā dienā pēc tā nodošanas pastā. Ja persona, kurai administratīvais protokols adresēts, to pastā neizņem, tad paziņošanas faktu tas neietekmē, jo neatkarīgi no tā tiek uzskatīts, ka dokuments ir paziņots personai septītajā dienā pēc dokumenta nodošanas pastā.

Dokuments, kas sūtīts pa elektronisko pastu vai uz oficiālo elektronisko adresi, uzskatāms par paziņotu otrajā darba dienā pēc tā nosūtīšanas.

Savukārt dokuments, kas paziņots, izmantojot iestādes pārziņā esošo speciālo tiešsaistes formu, uzskatāms par paziņotu otrajā darba dienā pēc tā nosūtīšanas.

Lai arī iepriekš minētie procesuālie likumi paredz, ka tiesa/šķīrējtiesa vai iestāde var atjaunot nokavētos procesuālos termiņus pēc lietas dalībnieka pieteikuma, tomēr tas ir iespējams tikai tad, ja tiesa/šķīrējtiesa vai iestāde atzīst termiņa nokavēšanas iemeslus par attaisnojošiem. To, kādi apstākļi ir vai nav atzīstami par attaisnojošiem, katrā konkrētā gadījumā vērtē atsevišķi, taču šiem apstākļiem ir jābūt tādiem, kas ir bijuši neatkarīgi no

personas gribas un ir objektīvi lieguši iekļauties likumā noteiktajā termiņā.

Atjaunojot nokavēto termiņu, vienlaikus tiek atļauts izpildīt nokavēto procesuālo darbību. Proti, ja ir ticis nokavēts, piemēram, paskaidrojumu iesniegšanas termiņš, tad tiesā/šķīrējtiesā vienlaicīgi ir iesniedzams gan motivēts pieteikums par termiņa kavēšanas iemesliem, kurā iekļauts lūgums par termiņa atjaunošanu, gan paskaidrojumi.

Nokavēto termiņu atjaunošana ir paredzēta tikai ārkārtas gadījumiem, un lietas dalībniekiem ir jāseko līdzi termiņiem ar īpašu rūpību un procesuālās darbības jāveic likumos noteiktajos termiņos, nepaļaujoties uz to, ka termiņu nokavēšanas gadījumā tos varēs atjaunot. Protams, neviens neizslēdz cilvēcisko faktoru, taču, atbildīgi izturoties pret instanču terminētajiem lūgumiem, ir iespējams panākt visu pierādījumu un viedokļu savlaicīgu pievienošanu lietas materiāliem, kas veicina ātru un objektīvu strīda izšķiršanu.